

Stanisław PIETRUSZEWSKI
Katedra Fizyki
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

Historia znaczkami pisana

Streszczenie

Ostatnie sto lat historii Polski zostało przedstawione za pomocą znaczków pocztowych. Pokazano pierwszy znaczek świata i pierwszy znaczek Polski. I Wojna Światowa to znaczki okupacyjne Niemiec i Austrii. Pierwszy Sejm II Rzeczypospolitej przedstawiała seria znaczków z 1919 roku. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej. Zwycięstwo w Challenge w 1932 i 1934 roku oraz polską motoryzację, to znaczki z lat 1933, 1934, 1984 oraz seria z 1987 roku. Pokazano znaczki Wolnego Miasta Gdańsk. Okupację niemiecką obrazowały znaczki generalnej Guberni. Pierwsze znaczki po wyzwoleniu Polski, to znaczki z 1944 roku wydane w Lublinie i Moskwie. Wizyty papieża Jana Pawła II w Polsce zostały przedstawione za pomocą odpowiednich znaczków. Piękny blok EURO 2012 kończy prezentację. Na koniec pokazano najdroższy znaczek Polski i świata oraz znaczki „Poczty Solidarność”.

Słowa kluczowe: znaczki pocztowe, najdroższy znaczek Polski, najdroższy znaczek świata

The stamp - written history

Summary

The last hundred years of Polish history is portrayed by help of stamps. In this presentation the first ever stamp and the first Polish stamp is shown. Stamps depicting the First World War – the German and Austria occupation as well as the first stamp released by the Parliament of Second Polish Republic issued in 1919 are presented. The attainment of the Champions of Challenge from the years between 1919-1939 in Polish stamps released in years 1933, 1934 and 1984 are presented and presented as also the stamps issued in 1987 year illustrating motorization before II World War. A few stamps issued by the Free Town Danzig were put forward together with the stamps from German – occupied Poland. The first stamps printed in Lublin and Moscow in 1944 were shown. A few stamps documenting the visits of John Paul the 2nd in Poland were presented. The beautiful EURO 2012 issued stamps are demonstrated. Finally the most expensive stamp of Poland, of world and the stamps of Solidarity Post Office were shown.

Key words: stamps, most expensive stamp of Poland, most expensive stamp of world

Znaczek pocztowy, kawałek kolorowego papieru, który jest naklejany na list, paczkę lub inną przesyłkę pocztowa. Używając go nie zawsze zwracamy uwagę na to, co na znaczku jest przedstawione. Jest, na co popatrzeć. Czasami są to miniaturowe dzieła sztuki, których autorami są wybitni artyści i graficy. Są też miniaturowe reprodukcje światowego malarstwa, obrazy fauny, flory lub też zabytki światowej architektury. Czy zdajemy sobie sprawę, że znaczek może być obrazem historii, historii nieocenzurowanej?

Wszystko to zawdzięczamy sir Bernardowi Hillowi. Sir Bernard Hill, dokonując reformy poczty Wielkiej Brytanii, wprowadził do obiegu pierwszy znaczek na świecie (Goszczyński 1977). Na arkuszu wydawniczym był przedstawiony czarny profil królowej Wiktorii, tzw. „black penny”. Znaczek ten należało wyciąć z arkusza i nie był on jeszcze ząbkowany. Wprowadzony do obiegu 1 maja 1840 roku bije wszystkie światowe rekordy. Obowiązywał do śmierci królowej, a więc do 1901 roku i został wydrukowany w nakładzie 68 808 000 egzemplarzy (rys. 1).

Śladem Wielkiej Brytanii poszły poczty innych państw, wprowadzając do obiegu swoje własne znaczki pocztowe. I tak w 1843 roku ukazał się pierwszy znaczek Brazylii, w 1845 pierwszy znaczek USA, w 1850 roku pierwszy znaczek Hiszpanii i w 1857 roku pierwszy znaczek Rosji.

Pierwszy znaczek Polski wydał Zarząd Autonomii Królestwa Polskiego, 1 stycznia 1860 roku. Znaczek ten był wzorowany na znaczku rosyjskim z polskim napisem „ZA ŁÓD KOP. 10.”, ale w odróżnieniu od znaczka rosyjskiego posiadał ząbkowanie (rys. 2). Nakład znaczka wyniósł 3 000 000 egzemplarzy. Znaczki te służyły do korespondencji w ówczesnych granicach Królestwa Polskiego oraz do opłaty za przesyłki z Królestwa za granicę (Goszczyński 1977). Był używany do 1865 roku. Na terenach pozostałych zborów obowiązywały opłaty pocztowe poczt zaborców.

Rys. 1. Pierwszy znaczek świata
Fig. 1. The first stamp of world

Rys. 2. Pierwszy znaczek Polski
Fig. 2. The first stamp of Poland

Wybucho I Wojna Światowa i pojawiają się pierwsze znaczki okupacyjne. Na terenach zajętych przez wojska niemieckie znaczki okupacyjne noszą odpowiednie nadruki na obiegowych znaczkach, w zależności o zajętych terenów (rys. 3). Na terenach zajętych przez wojska austriackie, są to specjalne znaczki z napisem u góry „KuK FELDPOST” (rys. 4).

W 1918 roku Polska odzyskuje niepodległość po przeszło stu latach niewoli. Powstają instytucje niepodległego państwa, a w tym i poczty polskiej. Brakuje jednak oryginalnych polskich znaczków. Aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie urzędów pocztowych znaczki okupacyjne uzupełnia się nadrukiem „Poczta Polska”. Jednym z takich nadruków było tzw. wydanie lubelskie (rys. 5). Lata 1919 – 1920 to również walka o granice Polski. Na terenach zaboru niemieckiego były organizowane plebiscyty, na podstawie, których miały być określone tereny w przyszłości przynależne do Polski. Nie obyło się to bez emisji odpowiednich znaczków pocztowych. Na Warmii i Mazurach znaczkami plebiscytowymi były znaczki obiegowo niemieckie z odpowiednim nadrukiem (rys. 6).

Najważniejszą rzeczą po odzyskaniu niepodległości było ustanowienie nowych polskich władz państwowych, a także zwołanie sejmu ustawodawczego, który takie władze by powołał i przystąpił do opracowania nowej konstytucji. Nie możemy zapominać, że w Wersalu odbywała się konferencja pokojowa, a żadna z granic odrodzonego państwa nie była ostatecznie ustanowiona. Mimo tych niesprzyjających okoliczności, w 1919 roku zebrał się w Warszawie pierwszy Sejm II Rzeczypospolitej. To tak ważne dla Polski wydarzenie nie mogło się obyć bez tego, żeby nie upamiętnić go w postaci okolicznościowej serii znaczków (rys. 7).

Rys. 3. Niemieckie znaczki okupacyjne
Fig. 3. The German occupation stamps

Rys. 4. Austriackie znaczki okupacyjne.
Fig. 4. The Austria occupation stamps

Rys. 5. Znaczki okupacyjne i przedruk tzw. lubelski
Fig. 5. The occupation stamps and Lublin surcharge

Rys. 6. Znaczki plebiscytowe na Warmii i Mazurach
Fig. 6. The plebiscite stamps in Varmia and Masuria

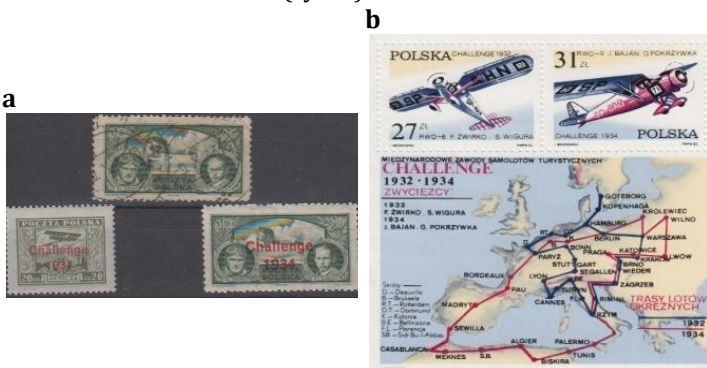

Rys. 7. Pierwszy Sejm II Rzeczypospolitej
Fig. 7. The first Parliament of Second Polish Republic

Okres II Rzeczypospolitej w historii naszego kraju to bardzo trudny okres. Należało scalić w jeden organizm państwowy trzy różne tereny zaborów. Ustanowić nowe władze, wywalczyć bezpieczne granice. Zniszczenia wojenne były ogromne. Nie brakowało jednak dużych osiągnięć, z których możemy być dumni. Od podstaw powstał w Polsce przemysł lotniczy. Byliśmy światową potęgą w produkcji małych samolotów sportowych. Nasi piloci odnosili na nich wielkie sukcesy, wśród nich tak ważne nazwiska jak: F. Żwirko i S. Wigura, czy też J. Bajan i G. Pokrzywka. Ich sportowe wyczyny zostały upamiętnione na seriach znaczków wydanych przed II Wojną Światową (rys. 8a) i w roku 1982 (rys. 8b).

Przemysł lotniczy nie był jednym, którym Polska mogła się pochwalić w okresie II Rzeczypospolitej. Był nim również przemysł samochodowy. W roku 1928 Centralne Warsztaty Samochodowe wyprodukowały samochód konstrukcji inż. Tańskiego CWS – T1. Czym on się tak wyróżniał? Samochód ten można było rozmontować i następnie złożyć za pomocą tylko jednego klucza, M10. Oprócz tego był jeszcze autobus SURER ZAWRAT z silnikiem wysokoprężnym (silnik ten

służył również do napędu polskich czołgów 7TP), samochód LUX – SPORT z pneumatyczną regulacją wysokości zawieszania i oczywiście polskie motocykle SOKÓŁ. Osiągnięcia polskiej motoryzacji zostały uwzględnione w emisji serii znaczków z 1937 roku (rys. 9).

Rys. 8. Zwycięzcy Challenge: a - w 1933; b - w 1934 roku
Fig. 8. The Champions of Challenge: a - in 1932; b - in 1934

a u ich stóp leży szyszak krzyżacki i dwa miecze (rys. 10). Na pozostałych znaczkach tej serii z rysunku 10 są przedstawieni: 10 gr. – Kazimierz Wielki, 25 gr. – Zygmunt August i Unia Lubelska, 45 gr. – hetmani Żółkiewski i Chodkiewicz, a za 3 zł. – Józef Piłsudski. Władze III Rzeszy mocno zaprotestowały odnośnie znaczku o nominale 15 gr. Polska nie chcąc zadrażniać i tak już napiętych stosunków z Niemcami nie wycofała z obiegu tego znaczka, ale wprowadziła dodatkowo, w którym zamiast szyszaka i mieczy był przedstawiony ornament (Goszczyński 1977, s. 32). Co ciekawe znaczek ten w postaci nadruku był w użyciu na początku funkcjonowania poczty Generalnego Gubernatorstwa.

Ostatnią serię, jaką wydała Polska Poczta przed wybuchem II Wojny Światowej był komplet czterech znaczków poświęconych mistrzostwom narciarskim FIS, które odbyły się w Zakopanem na początku 1939 roku. Moim zdaniem jest to najładniejsza emisja II Rzeczypospolitej (rys. 11).

Rys. 9. Polska motoryzacja przed II Wojną Światową
Fig. 9. The Polish Motorization before II World War

Rys. 11. Zakopane FIS - 1939
Fig. 11. Zakopane FIS - 1939

Rys. 10. Seria historyczna
Fig. 10. Historical issue

W okresie międzywojennym ukazywały się znaczki przedstawiające różne wydarzenia z historii Polski, krajobrazy i zabytki architektoniczne. W roku 1938 przypadła rocznica dwudziestolecia Odzyskania Niepodległości. Z okazji tego tak ważnego wydarzenia Polska Poczta wydała serię znaczków, na których były przedstawiane istotne wydarzenia historyczne. Wydawałoby się, że to nic takiego nadzwyczajnego, gdyby nie znaczek o nominale 15 gr., na którym są postacie Królowej Jadwigi i Króla Władysława Jagiełły,

Rys. 12. Polska Poczta w Gdańsku
Fig. 12. Polish Post in Gdansk

W okresie międzywojennym, na terenie Wolnego Miasta Gdańsk, funkcjonowała Poczta Polska, a na Westerplatte była Wojskowa Składnica Tranzytowa. Nie mogło się obyć bez polskich znaczków. Początkowo były to nadruki na polskich znaczkach obiegowych, ale na początku 1939 roku została wyemitowana specjalna seria (rys. 12), niestety nie zdążyła już wejść do obiegu.

Traktat w Wersalu postanowił, że miasto Gdańsk będzie Wolnym Miastem na prawach państwa, ze wszystkimi urzę-

dami państwowymi. Takim urzędem była poczta, a więc również znaczki tej poczty. W początkowym okresie funkcjonowały znaczki Cesarstwa Niemieckiego z nadrukiem „Danzig”. W okresie późniejszym, poczta gdańska emitowała oryginalne emisje z herbem Gdańska, widokami miasta, pocztą lotniczą (rys. 13). Na rysunku tym są jednak dwa znaczki, które wymagają komentarza. Znaczki te wydała poczta III Rzeszy z napisem „Danzig ist Deutch – Gdańsk jest niemiecki”, gdyby nie to, że musiało to być przed wybuchem II Wojny Światowej. Jeden z tych znaczków ma okolicznościowy stempel z okazji wizyty Hitlera w Gdańsku w dniu 19 września 1939 roku. Żeby znaczki wydrukować należy je najpierw zaprojektować, zatwierdzić do druku, a następnie wydrukować. Wszystko to zajmuje jakiś czas. Nie ma możliwości, aby można to było dokonać między 1 a 19 września 1939 roku. Jak pewni musieli być Niemcy rezultatów napaści na Polskę, że już 19 września znaczki te były w obiegu (stempel okolicznościowy).

sień 1939 to również „bratnia pomoc” Armii Czerwonej, która jak bandyta 17 września napada z tyłu na Polskę, nazywając to „oswobodzeniem Zachodniej Ukrainy i Białorusi”. W państwie Stalina, taki krok nie może nie zostać uwieczniony. Zostaje więc wyemitowana odpowiednia seria znaczków (rys. 15).

Rys. 15. Agresja Związku Radzieckiego na Polskę 17 września 1939
Fig. 15. Aggression of Soviet Union on Polish 17 September 1939

Lata 1939 – 1944 to tragiczny okres w historii naszego kraju. Na części zajętych terenów powstaje dziwny twór pod nazwą Generalna Gubernia, ze stolicą w Krakowie. Oczywiście powstaje również poczta Generalnego Gubernatorstwa i odpowiednie znaczki. Początkowo, są to znaczki Polski międzywojennej z odpowiednimi nadrukami, między innymi ten słynny znaczek z serii historycznej za 15 gr., ale bez szyszaka i mieczy (rys. 16). Później, to już typowe znaczki hitlerowskie. Głównym motywem tych znaczków jest portret Hitlera wydawany przy różnych okazjach. Nie brak również charakterystycznych widoków miast, które były stolicą dystryktów w Generalnej Guberni. Nie zabrakło znaczka z portretem Mikołaja Kopernika, jako uczonego niemieckiego (znaczek i okolicznościowy arkusik).

W 1942 roku Niemcy znaleźli jakoby dokument, że w 1342 roku Lublin otrzymał prawa miejskie na prawie magdeburskim. Fakt ten należało wykorzystać propagandowo. Ukazała się seria znaczków Generalnej Guberni z historycznymi i współczesnymi panoramami miasta „Niemieckiego Lublina”. W Lublinie w urzędach pocztowych znaczki te były stemplowane okolicznościowymi stemplami (rys. 17).

Rys. 16. Pierwsze znaczki GG
Fig. 16. The first stamps of German-occupied Poland

Rys. 13. Znaczki Wolnego Miasta Gdańsk
Fig. 13. The stamps of Free Town Danzig

1 września 1939 roku Niemcy Hitlerowskie napadają na Polskę. Wszystko zaczyna się od Gdańska. W Gdańsku broni się Poczta Polska, a przede wszystkim przez tydzień trwa obrona Westerplatte. Wydarzenia te nie mogą być pominięte w emisji znaczkowej. Poczta Polska po odzyskaniu niepodległości wydaje dwa znaczki poświęcone bohaterskim obrońcom (rys. 14).

Rys. 14. Wrzesień 1939
Fig. 14. September 1939

Wrzesień 1939, to nie tylko walka Polaków z agresją hitlerowską. Walki te zostały przedstawione na licznych emisjach z lat 70-tych i 80-tych przez Pocztcę Polską. Myślę, że wielu czytelników tego opracowania zna te emisje. Wrze-

Rys. 17. Niemiecki Lublin

Fig. 17. German Town Lublin

W latach II Wojny Światowej nie przestało funkcjonować Państwo Polskie. Już w październiku 1939 roku, w Paryżu, został powołany Rząd Polski na Uchodźstwie, zwany później Rządem Emigracyjnym. Funkcjonowały wszystkie organy władzy państwowej. Był urzędujący Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Premier Rządu, Naczelnny Wódz, Wojsko Polskie, no i oczywiście nie mogło zabraknąć Poczty Polskiej. Po klęsce Francji, w 1940 roku, władze emigracyjne ewakuowały się do Wielkiej Brytanii. Poczta Polska już na terenie Wielkiej Brytanii wydała pierwszą emisję znaczków (rys. 18).

Rys. 18. Polskie znaczki w Wielkiej Brytanii

Fig. 18. The Polish stamps in Great Britain

Znaczki miały nominały groszowe (złotowe) i służyły do opłat pocztowych pomiędzy polskimi urzędami emigracyjnymi lub korespondencją pomiędzy statkami polskiej floty handlowej. Nominały groszowe były przeliczane na walutę angielską. Poczta Polska chciała zachować ciągłość swojej działalności i dlatego na znaczkach jest polski tekst i polska waluta. Na znaczkach jest głównie przedstawione polskie wojsko, lub też jego zwycięstwa (nadruk na dolnych znaczkach z rysunku 18). W roku 1944 Poczta Polska wydała znaczek poświęcony Powstaniu Warszawskiemu. Przez długie lata był to jedyny walor filatelistyczny dotyczący tego wydarzenia.

W lipcu 1944 roku zostaje wyzwolony Lublin. Na wyzwolonych terenach powołana zostaje Poczta Polska i drukowane są pierwsze polskie znaczki. Jest tzw. „seria wodzów” lub też „wydanie lubelski” (rys. 19). Znaczki drukowane są na grubym, niemal gazetowym papierze i przedstawiały Romualda Traugutta, Tadeusza Kościuszkę i Henryka Dąbrowskiego. Władze sowieckie nie mogły za bardzo tego tolerować, dlatego w Moskwie wydrukowano dwa znaczki o nominałach 25 gr. (dwóch odcieniach czerwieni) i 50 gr. Znaczek za 25 groszy przedstawiał orła bez korony z katedry płockiej (taki sam, jak na czapkach i hełmach wojska gen. Berlinga), znaczek za 50

groszy, to pomnik grunwaldzki z Krakowa. Znaczki te, zwłaszcza za 25 gr., służyły do licznych nadruków (rys. 20).

Do 1954 roku polskie znaczki związane są przede wszystkim z tematyką propagandową chwalcą budowę socjalizmu (rys. 21). Na wielu z nich mamy portrety Bieruta lub innych przywódcach komunistycznych. Rekord biją znaczki drukowane do późnych lat osiemdziesiątych XX wieku, związanych z Leninem.

Rys. 19. Pierwsze znaczki z 1944 roku

Fig. 19. The first stamps in 1944

Rys. 20. Znaczki polskie wydrukowane w Moskwie

Fig. 20. The Polish stamps printed in Moscow

Rys. 21. Polska motoryzacja w PRL

Fig. 21. The Polish Motorization in Polish People's Republic

W 1954 roku przypadała dziesiąta rocznica PRL. Z tej okazji ukazała się okolicznościowa seria znaczków. Jest w tej serii znaczek szczególnie. Przedstawia on zamek w Lublinie (rys. 22).

Zamek lubelski nie jest żadnym szczególnym zabytkiem architektonicznym. Został zbudowany w latach dwudziestych XIX wieku przez gen. Józefa Zajączka, ówczesnego Namiestnika Królestwa Polskiego, z przeznaczeniem na więzienie. Jako więzienie funkcjonował przez długie lata. W okresie okupacji hitlerowskiej był jednym z najcięższych więzień gestapo. Kto trafił na „zamek” to kończył na Majdanku, Oświęcimiu lub po prostu był mordowany. Na dzień przed wyzwoleniem Lublina, hitlerowcy wymordowali wszystkich więźniów (ponad 200 osób). Przez następne dwa lata był więzieniem NKWD, bratniej ręce gestapo. Nic się nie zmieniło. Znowu tortury i ciche mordy polskich patriotów. Następnie zamek przechodzi w ręce UB. Wszystko toczy się dalej. Ilu Polaków zostało zamordowanych na zamku lubelskim nikt nie wie. Komuniści nie prowadzili w odróżnieniu od Niemców skrupulatnej kartoteki więźniów. W tym czasie dla mieszkańców Lublina „zamek” budził zgrozę. Po śmierci Stalina, gdy zbliżała się rocznica PRL więzienie na zamku zlikwidowano.

Rys. 23. Pierwsza wizyta Jana Pawła II w Polsce

Fig. 23. The first visit of John Paul the 2nd in Poland

Rys. 22. Zamek w Lublinie

Fig. 22. The castle in Lublin

Jest rzeczą niezwykle ciekawą, kto i po co w tej jubileuszowej serii umieścił ten wizerunek. Czy zrobili to perfidnie komuniści, by przypomnieć, kto rządzi w Polsce? Czy też projektanci serii, a umknęło to uwadze cenzury? Jest to fascynująca zagadka.

Po 1954 roku to jakby inna epoka w emisji znaczków. Mamy wiele serii przyrodniczych, sportowych oraz związanych z różnymi rocznicami z historii Polskie. Nie może również zabraknąć reprodukcji obrazów polskich i zagranicznych malarzy, które znajdują się w polskich muzeach. To również inna jakość drukowanych serii.

W 1979 roku do Polski przyjeżdża nowo wybrany papież, Polak, Jan Paweł II. Wizyta ta ma bardzo istotny wpływ na późniejszą historię naszego kraju. Fakt ten nie może obejść się bez emisji znaczków (rys. 23). Ta wizyta i późniejsze, są również uwzględnione w różnych emisjach znaczkowych, jak na przykład spotkanie Jana Pawła II z gen. Wojciechem Jaruzelskim (rys. 24).

Znaczków z papieżem Janem Pawłem II Poczta Polska wydała dużo. Jest jednak jeden interesujący szczegół. Kilka emisji zostało wydrukowanych wspólnie z Poczta Watykańską. Jedną z tych emisji, to portret papieża wydrukowany na cienkiej srebrnej blaszce. Jest to jeden z niewielu, a może jedyny przypadek, kiedy znaczek pocztowy drukowany nie jest na papierze, lecz na srebrnej folii (rys. 25).

Rys. 24. Spotkanie Jana Pawła II z gen. Wojciechem Jaruzelskim

Fig. 24. The meeting Jan Paweł II with gen. Wojciech Jaruzelski

Rys. 25. Wspólna emisja Poczty Polskiej i Poczty Watykańskiej

Rys. 25. The together issue of Polish Post Office and Vatican Post Office

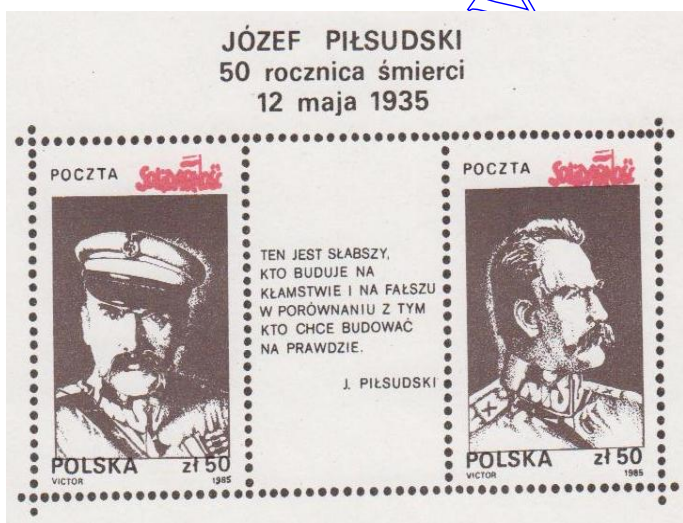
Kończąc ten krótki przegląd historyczny nie można zapomnieć o ostatniej wielkiej imprezie sportowej w Polsce, jaką było EURO 2012 (rys. 26).

Rys. 26. EURO 2012

Fig. 26. EURO 2012

Do historycznych walorów filatelistycznych należą znaczki wydawane w czasie stanu wojennego po 13 grudnia 1981 roku. Podziemna Solidarność zaczęła wydawać znaczki, które nie miały tradycyjnego zastosowania pocztowego. Były to raczej cegiełki wspomagające podziemną działalność związku zawodowego „Solidarność”. Wydawały go praktycznie wszystkie regiony w kraju. Stąd istnieje duża trudność ich skatalogowania, zwłaszcza, że brak jest dokładnej dokumentacji. Przykładem takiego wydania jest przedstawiony na rysunku 27 blok z portretem Józefa Piłsudskiego i cytatem Jego wypowiedzi. Zwłaszcza ten cytat jest w chwili obecnej, jak najbardziej aktualny.

Rys. 27. Poczta Solidarność

Fig. 27. The Solidarity Post Office

CIEKAWOSTKI FILATELISTYCZNE

Znaczki pocztowe to nie tylko piękne dzieła sztuki, obrazy historii. To również niekiedy ciekawostki lub też rarytasy filatelistyczne. Na zakończenie chciałbym parę takich ciekawostek pokazać.

W czasie I Wojny Światowej w Rosji zaczęło brakować metali kolorowych, potrzebnych do produkcji wojennej. Poczta rosyjska, jako jedyna chyba na świecie wydrukowała znaczko-monety. Mogły one służyć do opłat pocztowych, ale również zastępowały monety, za które można było dokonywać zakupów (rys. 28).

Rys. 28. Znaczko-monety Rosji

Fig. 28. The coin-stamps of Russia

Do poczty rosyjskiej należy jeszcze jeden rekord. W roku 1913 wydała okolicznościową serię, poświęconą dynastii Romanowów. Ostatni znaczek z tej serii miał nominal 5 rubli. W tym czasie 5 rubli, to była bardzo duża kwota równa złotej monecie. Na rysunku 29 są przedstawione dwa znaczki. Jeden „czysty”, nieużywany, a drugi ze stemplem pocztowym. Jak wartościowa musiała być przesyłka pocztowa, żeby trzeba było za nią zapłacić równowartość złotej pięciorublowki.

Najwyższy nominal na polskim znaczku, to znaczek z serii z 1924 roku – 2 000 000 marek. Znaczek na rysunku 30 jest stemplowany a na odwrocie ma pieczętkę eksperta Polskiego Związku Filatelistów.

Rys. 29. Największy nominal znaczka rosyjskiego

Fig. 29. The greatest charge of Russian stamp

Rys. 30. Największy nominał znaczka polskiego
Fig. 30. The greatest charge of Polish stamp

Na koniec chciałbym pokazać najdroższe znaczki polskie i zagraniczne. Ich wartości są uzależnione przede wszystkim od rzadkości występowania. Najdroższym znaczkiem polskim jest krakowski nadruk na austriackim znaczku dopłaty o nominale 10 koron. Wiadomo, że takich nadruków było 16. Jeden, pięknie zachowany z oryginalnym klejem, znajduje się w Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu (rys. 31). Orientacyjna wartość tego znaczka to 1 mln złotych. Nic nie wiadomo o pozostałych znaczkach.

Rys. 31. Najdroższy znaczek Polski
Fig. 31. The most expensive stamp of Poland

Rys. 32. Najdroższy znaczek PRL
Fig. 32. The most expensive stamp of Polish People's Republic

Najdroższym znaczkiem PRL jest tzw. odwrotka serii związanej z Olimpiadą w 1956 roku. W trakcie drukowania, zauważono, że jeden z arkuszy wydawniczych ma odwrotnie wydrukowany obraz bokserów (rys. 32). Arkusz wycofano, a znaczki zostały rozlosowane wśród pracowników Ministerstwa Poczty. Narożne, nierozzerwalne cztery znaczki wylosował pracownik o nazwisku Raganowicz. Nie są znane dalsze losy tego tzw. czterobloku Raganowicza. Pojedynczy znaczek jest oceniany na ok. 100 000 zł.

Najdroższym znaczkiem świata jest obecnie znaczek szwedzki z 1855 roku, który został sprzedany anonimowemu nabywcy na aukcji filatelistycznej w 2010 roku za cenę 3,61 mln Euro. Wyjątkowość tego znaczka polega na tym, że jest żółty zamiast zielonego i istnieje tylko 1 jego egzemplarz.

O znaczkach można mówić godzinami i napisać niejedną książkę. W tym krótkim przeglądzie starałem się pokazać, jak za pomocą znaczków można poznać historię swojego kraju i nie tylko. Głównie pokazałem znaczki z przed 1954 roku, bo należą one w tej chwili już do klasyków. Znaczki późniejsze, są w zasadzie w większości znane. Nie mogło się obyć bez paru ciekawostek, no i najdroższych znaczków Polski i świata. Życzę przyjemnej lektury i z góry przepraszam za niedociągnięcia.

Bibliografia:

1. Goszczyński W. 1977. Vademecum filatelisty. Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza. Warszawa.

Stanisław Pietruszewski
Katedra Fizyki
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
e-mail: stanislaw.pietruszewski@up.lublin.pl